

Ett hållbart Örebro

- Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till budget för Örebro kommun 2009

I ett hållbart Örebro minskar klyftorna, jämställdheten ökar och det skapas goda förutsättningar för framtiden. I Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till budget för Örebro kommun 2009 finns därför en lång rad tydliga satsningar som ger alla förutsättningar att utvecklas, oavsett varifrån man kommer, vem man är eller var man bor. Människor ser många brister i samhället och vi tänker fortsätta arbeta för att komma till rätta med dem. Det krävs att vi hjälps åt och tar gemensamt ansvar för att hela Örebro ska utvecklas.

För att visa vilka områden som vi anser är viktigast för Örebro kommun har vi delat in våra förslag i tre rubriker:

1. **Barns och ungas kunskap och utveckling.** Vi vet att trygga barn och unga klarar mer, att vi med rätt stöd kan ge kraft och mod att utvecklas.
2. **Trygghet i vardagen handlar om trygghet för alla.** Örebro ska bli en trygg och säker stad, oavsett ålder, kön eller om du behöver särskilt mycket stöd från den gemensamt finansierade välfärden.
3. **Livskvalitet i ett Örebro som växer.** När Örebro växer behövs nya jobb och nya bostäder, men även större satsningar för vår gemensamma miljö, för en levande kultur och fritid och andra upplevelser.

Våra förslag för 2009

Barnens och ungdomarnas kunskap och utvecklingsmöjligheter är en nyckel till framgång. Vi ser ett stort behov av fler förskoleavdelningar och mer personal. Genom satsningar på bland annat läxhjälp vill vi ge alla barn och unga möjlighet att utvecklas i skolan och i samhället. Särskilt viktigt är satsningar på unga flickors uppväxtvillkor.

Örebroarna vill bo i en trygg stad där klyftorna minskar. Vi vill att vår stad ska gå före och bli en ekologiskt hållbar kommun där vi hushåller med jordens resurser. Klimathotet är en av vår tids största utmaningar och alla människor måste tillsammans verka för att minska utsläpp, rena luften och vårt vatten.

Alla Örebroare ska kunna leva ett tryggt liv på äldre dar. Kunskapen om att en bostad finns anpassad efter just mina behov ger en trygghet både för den äldre och de anhöriga. Men trygghet handlar även om vardagliga frågor som att det alltid ska finnas någon man kan ringa till med frågor om sin situation.

Högerkoalitionen - en sluten kommunledning

Den högerkoalition som styr Örebro tar inte sitt ansvar i avgörande frågor. I viktiga frågor för Örebros framtid låter de interna konflikter begrava frågorna. I andra situationer agerar de ogenomtänkt, och förhastade beslut leder till orimliga kostnader och onödiga konflikter.

Samtidigt genomför högerkoalitionen ett antal genomgripande systemskiftesförändringar. De vill sälja ut ÖBO men även annan kommunal kärnverksamhet och de vill införa ett dyrt

vårdnadsbidrag, trots att en majoritet av örebroarna i valet 2006 röstade på partier som motsatte sig dessa förslag.

I lösningen på viktiga problem sluter sig kommunledningen. Istället för att öppet berätta vad de vill göra med Örebro presenteras glättiga utspel för media – utan att varken medborgare eller andra politiker fått information.

Engagerade medarbetare för en bättre välfärd

Fler heltider inom Örebro kommun ger en högre kvalitet för brukarna. Därför vill vi återinföra heltidsarbete som norm i Örebro kommun: heltid ska vara en rättighet – deltid en möjlighet. Samtidigt vill vi pröva möjligheten till nya arbetstidsmodeller för att kunna genomföra de omorganiseringar heltidsarbete kräver.

Kommunens personal är kreativa och engagerade. Örebro kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som tar tillvara och utvecklar kunskap och erfarenheter. Det innebär bland annat satsningar på kompetensutveckling och friskvård. Genom intraprenad och självstyrande grupper kan personalens engagemang tas till vara och verksamheten förbättras för örebroarna.

Örebroarnas skattepengar ska användas effektivt. Den stora förändring av kommunens administrativa organisation (FRAM) som kommunledningen fattat beslut om har däremot hanterats slutet och slarvigt. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet kommer noggrant att följa konsekvenserna av den nya organisationen och om våra farhågor om en mer centraliserad kommun uppfylls kommer vi vara tvungna att riva upp den nya organisationen efter nästa val.

Rätt använda pengar för att möta gemensamma behov

Örebro kommun har en stabil ekonomi och det ska inte äventyras. Örebroarnas skattepengar ska användas försiktigt för det de är inbetalda för: att utveckla och förbättra välfärden.

Örebro kommun finns för att möta de gemensamma behov örebroarna har. Tillsammans kan vi lösa problem som vi människor inte klarar på egen hand. För Socialdemokraterna och Vänsterpartiet finns inget självändamål i hur stora eller små våra kommunala verksamheter är – kommunens roll och ansvar förändras, och ska utvecklas, över tid. De kommunala verksamheterna ska finnas där behoven finns.

När vi fattar beslut om våra gemensamma skattepengar kommer det att vara med ett enda mål för ögonen: att skapa ett hållbart Örebro. Därför ska alla förslag och all verksamhet granskas utifrån om de bidrar till att göra Örebro mer hållbart. Särskilt fokus ska finnas på att minska klyftor, att öka jämställdheten mellan kvinnor och män och att det finns långsiktighet i alla satsningar.

Vår syn på Örebro kommuns ekonomi

I grunden är kommunens ekonomi stark. När vi lämnade över ansvaret till högerkoalitionen lämnade vi också över en ekonomi med nära 300 miljoner kronor i överskott (2006). 2007 var överskottet 250 miljoner. Överskotten skapar goda förutsättningar för att utveckla kommunens verksamhet. Dessutom visar underliggande faktorer som befolkningsökning, kostnadsutjämning och pensionsskulder på goda förutsättningar. Vi följer med råge de rekommendationer om överskottsmål som Sveriges kommuner och landsting rekommenderar och som vi tidigare i Örebro kommun varit överens om. Däremot ställer vi inte upp på högerkoalitionen ensidiga förändring av målen. Vår budget bygger på ett överskottsmål på 133 miljoner kronor.

Det finns dock ett antal oroande tecken. Dels har vi en borgerlig regering som frusit statsbidragen till kommunerna och därmed ökar bördan för kommunen. Prognoserna från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) visar på en snabb försämring av kommunernas ekonomi, redan inom två år räknar man att kommunsektorn som helhet ska gå med underskott.

Dessutom finns oroande tecken i Örebro: högerkoalitionen har dålig förmåga att hantera kommunens ekonomi. I de verksamheter där kostnaderna har dragit iväg (ofta utan förklaring) förmår man inte ta tag i de ekonomiska problemen. Att bara fylla på med nya pengar till exempelvis Östernärke, kollektivtrafiken och Länsmusiken är bekvämt för stunden men riskerar urholka den ekonomiska kontrollen. Om andra verksamheter ser att de som inte klarar budgeten får påfyllning finns stora risker att de också anser sig kunna göra av med pengar som de inte har.

Högerkoalitionen samlar stora ekonomiska reserver centralt i kommunen istället för att föra ut pengarna i verksamheten. På det sättet hoppas de vinna kortsiktiga populistiska poäng men det innebär samtidigt att verksamheter med dålig ekonomi hoppas att det finns mer pengar att hämta istället för att ta tag i sina underskott. Av erfarenhet vet vi att det leder till dålig ekonomisk kontroll. Detta sätt att agera ger inga förutsättningar för verksamheten att ta ansvar och det innebär att prioriteringar mellan verksamheter riskerar att bli osynliga och omöjliga att granska. Vi föreslår istället att 10 miljoner omfördelas från kommunstyrelsens verksamheter till kommunens kärnverksamheter.

När det gäller investeringsbudgeten har ekonomikontoret rekommenderat att man tillfälligt kan höja investeringsutrymmet till 300 miljoner kronor med hänvisning till kommunens goda ekonomiska resultat. Tvärtemot rekommendationerna väljer högerkoalitionen att överskrida målet med nästan 30 miljoner och föreslår dessutom att investeringar görs av externa aktörer, vilket i praktiken kostar ännu mer för verksamheten. Högerkoalitionen skriver själva att de investerar för mycket och att man urholkar kommande investeringsutrymme. I praktiken skjuter man över en skuld till kommande mandatperiod. Det är ett oansvarigt sätt att bedriva politik. Vi väljer att följa stadskansliets rekommendationer om 300 miljoner trots att vi sedan flera år tid krävt en helt ny beräkningsmodell där investeringsbudgetutrymmet beräknas utifrån de driftskostnader, kapitalkostnader och avskrivningskostnader som investeringarna orsakar.

En aktiv och öppen opposition

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet tänker fortsätta att bedriva en aktiv och konstruktiv oppositionspolitik, på samma sätt som vi har varit drivande i majoritet. Vi kommer att fortsätta jobba för att Örebro ska vara en vacker och attraktiv stad som växer och utvecklas. Vi vill investera i Örebros framtid, för ett Örebro där kvinnor och män tillsammans skapar förutsättningar för ett demokratiskt, jämlikt och solidariskt samhälle.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill att fler örebroare ska vara delaktiga i utvecklingen av vår kommun. Därför prövar vi våra förslag och idéer i så stor öppenhet som möjligt. Ett exempel på detta är den här budgeten där vi haft öppna möten, dörrknackningar och aktiva hemsidor.

Ett hållbart Örebro

- Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till budget för Örebro kommun 2009

Barns och ungdomars kunskap och utveckling	6
Utveckla förskolan	6
Förbättra och rusta förskolornas lekgårdar.....	6
Språkets betydelse för barns kunskap	6
Fler språk ger mer möjligheter	7
Kompetensutveckla personalen i förskola och skola	7
Erbjud organiserad läxhjälp	7
Bättre skollokaler	7
Utveckla arbetet med de individuella utvecklingsplanerna.....	7
Kompetenshöjning kring internetanvändning hos barn	8
Livskunskap för självständighet och folkhälsa	8
Bredare sex- och samlevnadsundervisning	8
Bättre studie- och yrkesvägledning	8
Entreprenörskap och arbetslivskunskap i skolan	9
Minska ungdomsarbetslösheten – öka sommarjobben.....	9
Spännande och roliga lekplatser.....	9
Ett program för en mer ungdomsvänlig kommun	9
Helgöppna fritidsgårdar.....	9
Bättre stöd till barn med missbrukande föräldrar.....	10
Trygghet i vardagen	11
Renare stad ökar tryggheten.....	11
Trygghetsvandringar i ett säkrare Örebro	11
Tydlig märkning på restauranger	12
Satsa på familjecentralerna.....	12
Alla äldre ska kunna välja ett tryggt boende som passar dem	12
Hembesök för alla och trygghetsjour	12
Billig service i hemmet	13
Minnesmottagning.....	13
Utred stödet till äldres aktiviteter	13
Utveckla anhörigstödet och erbjud mer öppen dagvårdsverksamhet.....	13
Äldre vård på de äldres eget språk	14
Gör Örebro tillgängligt för alla	14
Ta fram en guide för bättre bemötande av personer med funktionsnedsättning	14
Skapa ett Brukarstödscentrum.....	15
Förbättrat stöd åt personer med funktionsnedsättning	15
Fler boenden för personer med funktionsnedsättning	15
Bättre samarbete för drogförebyggande arbete	15
Bättre stöd till våldsutsatta och missbrukande kvinnor.....	15
Utveckling och uppföljning för människor med dubbeldiagnos.....	16
Utveckla stödet till Tjejjouren.....	16
Örebro kan bli den mest hbt-vänliga kommunen i landet	16
Trafiksäkerhet.....	16
Livskvalitet i ett Örebro som växer.....	18
Utveckla ett starkt ÖBO	18
Utveckla Väster	18

Rusta upp Köpmangatan	18
Fler parkeringar i city	19
Konst och kultur skapar livskvalitet – 1 procent till konst.....	19
Fler bänkar att sitta på – och att titta på	19
Bättre mat – för miljön och hälsan	19
Erbjud klimatrådgivning åt örebroarna	20
Mobil återvinningscentral	20
Minska elförbrukningen	20
Säkra dricksvattenförsörjningen i Örebro	20
Enklare att ta sig till och från Örebro	20
Bättre vägar och fastighetsunderhåll	20
Ökat stöd till nyföretagande	20
Etableringsjobb skapar förutsättningar för egen försörjning.....	21
Öka andelen med utländsk bakgrund	21
Aktiv fritid och människors engagemang	21
Fräschare omklädningsrum	21
Sätt tak och väggar över isbanan i Vivalla.....	21
Ta fram en vision för Kilsbergen	22
En ny spontanidrottsarena varje år	22
Örebro.se som en arena för örebroarnas inflytande	22
Investeringsbudget.....	23

Barns och ungdomars kunskap och utveckling

Trygga barn klarar mer, vågar ta för sig och går ut i livet med nyfikenhet och tillit. Vi tror att barn utvecklas bäst när de får ta tid, blir sedda och får uppmuntran.

Barn är olika och ska få det stöd och den stimulans som krävs för att de ska klara de mål för kunskap som vi satt upp gemensamt i förskola och skola. Skolan ska frigöra barn och unga, pojkar och flickor, från ojämlika uppväxtvillkor. Barn och ungas möte med utbildning ska inte bara handla om att förberedas till det samhälle som finns utan också innebära att man lär sig delta och vara med i skapandet av framtidens samhälle. Många ungdomar känner att de inte kan påverka sin situation och samhället. Det är en av samhällets viktigaste utmaningar. Att få möjlighet att tjäna egna pengar och skapa kontakter med arbetslivet är en viktig del i detta.

Den ökade psykiska ohälsan bland unga, speciellt för flickor, är ett stort problem och måste tas på allvar. Unga måste ha utrymme att sätta ord på känslor och ge dem möjlighet att tillsammans med vuxna formulera och spegla sina tankar om viktiga livsfrågor.

Detta är våra förslag:

Utveckla förskolan

Alla barn ska få tillgång till en trygg och utvecklande förskola och som ger goda möjligheter för föräldrar att kombinera familjelivet med ett aktivt arbetsliv. Örebro kommun ska fortsätta att utveckla förskolan. Det behövs fler förskoleavdelningar, och det behövs mer personal och ökad kompetens. Örebro kommun måste anpassa förskolan för att på ett bra sätt möta upp behovet från föräldrar som arbetar på kvällar och helger.

Vi säger nej till ett kommunalt vårdnadsbidrag. Kostnaden för detta uppskattas till 33 miljoner kronor varje år; pengar som vi vill använda till förskolan.

Förbättra och rusta förskolornas lekgårdar

Ofta vill personal och föräldrar utveckla förskolornas lekgårdar. Det kan handla om att plantera några träd som ger skugga under heta sommandagar eller fräscha upp lektugan som finns på gården. Vi vill avsätta pengar som personal, föräldrar och barn tillsammans kan söka för att utveckla sin förskola.

Språkets betydelse för barns kunskap

Språket har stor betydelse för barns lärande. Aktuell forskning visar att det finns ett starkt samband mellan barns tidiga språkutveckling och den senare läsförmågan. Förskolan är viktig för att uppmärksamma barn som riskerar att få läs- och skrivsvårigheter.

För att i ett tidigt skede kunna sätta in rätt stöd är det viktigt att personalen i förskolan och de lägre skolåren har kompetensen att stötta dessa barn. För att förstärka personalens kompetens inom detta område bör Örebro kommunen pröva ett så kallat mentorsprogram för att arbeta med kunskapsöverföring från erfarna till mindre erfarna lärare och mellan olika personalgrupper.

Fler språk ger mer möjligheter

För barn och ungdomar med annat modersmål än svenska behöver såväl barnets modersmål som svenskan som andraspråk utvecklas. Även här finns aktuell forskning som visar på nödvändigheten av att utveckla modersmålet samtidigt som barnen lär sig svenska. Ett starkt modersmål hjälper barn att lära sig svenska, och utvecklandet av flerspråkighet sker bäst i det dagliga arbetet i barnets vardagsmiljö.

För att barn med svenska som nytt språk inte ska tappa kunskaper i alla ämnen ska arbetet med studiehjälper på barns modersmål förstärkas i skolorna.

Kompetensutveckla personalen i förskola och skola

Personalen är förskolans och skolans viktigaste resurs. Med bra personal stimuleras flickornas och pojkarnas upptäckarglädje och lust att lära. En kontinuerlig fortbildning av personalen är viktiga redskap i arbetet för att alla flickor och pojkar ska nå kunskapsmålen. Vilken typ av kompetensutveckling som behövs varierar från skola till skola och måste avgöras lokalt, men genomgående finns stora behov av genuskompetens, kunskap om mångkultur och specialpedagogik. All personal ska få del av kompetensutveckling; både barnskötare, förskolelärare och lärare.

Erbjud organiserad läxhjälp

Den hjälp och det stöd barn och ungdomar kan få hemma är väldigt olika. Om fler kan få stöd med den del av skolarbetet som ska göras hemma, så får fler bättre förutsättningar att klara skolan. Därför vill vi att alla grundskolor i kommunen ska erbjuda organiserad läxhjälp efter behov.

Bättre skollokaler

Under den förra mandatperioden (då vi utgjorde kommunledning) genomfördes stora investeringar för att rusta upp och bygga nya skolor. Detta har nu avstannat. Vi anser att upprustningen av skolor ska fortsätta. Under den förra mandatperioden beslutades om upprustning av Almbyskolan, Vivallaskolan, OlausPetri-skolan, Mariebergs skola, Tullängsskolan, Risbergsskolan, Lillån Södra och Glanshammars skola.

Vintrosa skola och Lillåns skola står först i tur, båda dessa skolor är oacceptabelt slitna. Under 2009 vill vi att ombyggnaden av Lillåns skola börjar. Ombyggnaden av Vintrosa skola bör börja under 2010.

Utveckla arbetet med de individuella utvecklingsplanerna

Alla barn är inte lika och alla skolor har inte samma villkor men för oss är det självklart att alla barn har rätt att gå i en bra skola. Vi får aldrig acceptera att någon elev går igenom skolan utan att ha fått möjlighet att tillgodogöra sig tillräckliga kunskaper. Kunskapsområdet ska vara för alla, inte bara för några. Vi tror på en sammanhållen skola där alla får samma chanser att utvecklas. Det är viktigare med individuella utvecklingsplaner och goda utvecklingssamtal än fler prov och betyg. Vi tror att individuella utvecklingsplaner fyller rätt funktion i lägre åldrar. Elev, lärare och föräldrar ska via utvecklingssamtal tillsammans sätta upp vad som krävs för att den enskilda eleven ska nå kurs- och läroplanen. Därför vill vi förstärka och utveckla arbetet med de individuella utvecklingsplanerna.

Kompetenshöjning kring internetanvändning hos barn

Det finns idag ofta en ”digital klyfta” mellan dagens uppkopplade barn och unga och de vuxna som finns i närheten som föräldrar, lärare och skolpersonal. Många vuxna känner att de saknar kunskap när det gäller internet och barnens liv på nätet. Även om barnen behärskar teknologin så har de ännu inte utvecklat ett kritiskt förhållningssätt och behöver vuxnas hjälp att fatta förståndiga beslut.

Idag förekommer mobbning och kränkande behandling över nätet eller via sms. Kunskap om källkritik, liksom etik och moral, finns i läroplanen och bör finnas i den ordinarie undervisningen. Likväl känner många vuxna att de behöver ökad kunskap när det gäller internet. För att vuxna i skolan ska kunna stötta barn och unga och känna igen faror behöver de utbildning i barns internetanvändning.

Livskunskap för självständighet och folkhälsa

Det är viktigt att unga får hjälp med att sätta ord på känslor och att tillsammans med vuxna formulera och spegla sina tankar om viktiga livsfrågor. Livskunskap fungerar som ett samlat sätt att behandla olika aspekter av hälsofrågor, mänskliga behov och beteenden samt existentiella frågor.

Ämnet ”livskunskap” används på många skolor för att i skolans undervisning utgå från elevernas egna behov och frågor för att förbättra deras psykiska hälsa och deras förmåga att samarbeta och samspela med andra. Men det handlar också om att främja självkänsla och förmåga att fatta egna beslut så att de exempelvis lättare kan stå emot såväl ätstörningar, missbruk, rökning och annat riskfyllt beteende.

Bredare sex- och samlevnadsundervisning

En av samhällets viktigaste uppgifter är att ge kommande generationer goda förutsättningar i livet. I takt med att samhället förändras måste även vårt arbete med ungdomar och deras sexuella hälsa hållas uppdaterat. För att kunna ge de ungdomar som idag växer upp i ett allt mer sexualiserat samhälle jämställda värderingar, en stark självkänsla och trygg könsidentitet måste vi följa med i det informationsflöde som ungdomar i synnerhet utsätts för. Vuxna som arbetar med ungdomar måste vara medvetna om hur det samhälle unga växer upp i ser ut, hur sexualiseringen av samhället påverkar ungdomar och deras liv.

Särskilt tonåringar har mycket funderingar och frågor kring sexualitet som ibland inte blir besvarade i skolans sex- och samlevnadsundervisning. Därför bör sex- och samlevnadsundervisningen utvecklas och till exempel i högre grad ha ett genusperspektiv (synen på manligt och kvinnligt) och stärka ungdomar i sin syn på relationer och sexuell identitet. Det behöver inte nödvändigtvis vara biologiläraren som ansvarar för sex- och samlevnadsundervisningen. Undervisningen bör även handla om relationer, respekt för andra människor och självkänsla.

Bättre studie- och yrkesvägledning

De val unga gör i form av studier och yrkesliv styrs i hög grad av faktorer som kön och bakgrund. Här måste förskola och skola bli bättre på att erbjuda vidgade vyer för barn och unga angående deras framtida yrkesliv. Ett viktigt led i detta arbete är en aktiv studie- och yrkesvägledning i hela grundskolan. Arbetet med vägledningsfrågor måste bli bättre och i större utsträckning samverka mellan såväl olika skolformer, näringsliv som omgivande samhälle. Exempelvis genom ett närmare samarbete kring praktik, studiebesök och

seminarier. En god studie- och yrkesrådgivning kan dessutom minska de höga kostnaderna för omval i gymnasieskolan och innebära att fler unga har egen försörjning efter avslutade studier.

Entreprenörskap och arbetslivskunskap i skolan

I gymnasiet ska eleverna få chansen att prova på företagsamhet och få kunskap om vad det innebär att vara företagare och skolans samarbete med StartCentrum och Ung Företagsamhet ska öka. Men entreprenörskap är inte bara att starta företag. Entreprenörskap handlar om att ta initiativ och skolan ska förbereda unga på ett arbetsliv som förutsätter att alla medarbetare bidrar med sina kunskaper och erfarenheter för att utveckla arbetssätt och ta egna initiativ. Unga människor ska även få mer kunskap om vad arbetslivet erbjuder och kräver av dem och därför bör skolans samarbete med de fackliga organisationerna förbättras.

Minska ungdomsarbetslösheten – öka sommarjobben

Den borgerliga majoriteten i riket och i Örebro kommun har inneburit färre sommarjobb. Samtidigt förändras reglerna för studenter vilket kommer att öka konkurrensen om sommarjobben betydligt. Att ge ungdomar möjlighet till sommarjobb förebygger problem och ger bättre ingångar till arbetsmarknaden. Särskilt viktigt är det att erbjuda sommarjobb till unga som inte sedan tidigare har tillräckligt många kontakter på olika arbetsplatser och en extra satsning bör göras på unga i de största stadsdelarna. Vi vill att antalet sommarjobb ska öka – inte minska.

Spännande och roliga lekplatser

Barns lek och rörelse är stimulerande och bra för barnens utveckling och hälsa. Många lekplatser håller inte den standard som krävs. Vi har i många år investerat i detta, men upprustningstakten är för låg. Vi vill att fler lekplatser byggs om så att de blir spännande men ändå säkra utemiljöer för lek och rörelse.

Ett program för en mer ungdomsvänlig kommun

Örebro behöver många arenor för ungdomars inflytande, kulturutövande och fritidsverksamhet. Ungdomar måste i större utsträckning vara med och bestämma. Därför vill vi att Örebro kommun tar fram ett program för att bli en mer ungdomsvänlig kommun. Det arbetet ska drivas av ungdomarna själva med hjälp av Örebro kommun.

Helgöppna fritidsgårdar

Fritidsgårdarna uppskattas av både föräldrar och unga. Ofta riktas kritik mot att fritidsgårdarna har stängt på helgerna. I ett första steg vill vi att åtta av kommunens fritidsgårdar hålls öppna på helgerna.

I flera stadsdelar i Örebro finns många unga som inte är aktiva i föreningsliv eller har andra fritidssysselsättningar. Många av dessa ungdomar hittar istället till fritidsgården i sitt område. Fritidsgårdar har stor betydelse, och ger en möjlighet att utveckla kontakter med andra ungdomar och med andra vuxna.

Fritidsgårdarna behöver också utveckla sin verksamhet för att skapa mötesplatser där tjejer kan samlas och utvecklas på sina villkor och även bryta fördomsfulla könsroller.

Bättre stöd till barn med missbrukande föräldrar

När människor missbrukar alkohol och droger drabbas även andra människor i omgivningen. Särskilt sårbara är barn till missbrukande föräldrar. Bara i Örebro kommun räknar man med att nästan 3 000 barn växer upp i hem där den ena eller båda föräldrarna missbrukar alkohol eller andra droger. Skolan har en nyckelroll för att barn som lever med missbrukande föräldrar ska få hjälp och stöd. Mycket av den kunskapen som finns på olika ställen tas inte till vara på ett tillfredsställande sätt. Därför vill vi att Örebro kommun tar fram handlingsplaner så att alla skolor får hjälp att upptäcka, bemöta eller stödja dessa barn.

Våra satsningar för barns och ungdomars kunskap och utveckling

(urval)

	Nytt i driftsbudget	Investeringar
Organiserad läxhjälp	5 miljoner kronor	
Fler sommarjobb	3 miljoner kronor	
Helgöppet på fritidsgårdar	3 miljoner kronor	
En bättre kommun för ungdomar	2 miljoner kronor	
Lekplatser		4,5 miljoner kronor
Förskolornas lekgårdar		2,3 miljoner kronor
Upprustning av Lillåns skola		25 miljoner kronor
Projektering inför upprustning av Vintrosa skola		1 miljon kronor

Trygghet i vardagen

I högerns Sverige ökar klyftorna. Ökade klyftor minskar inte bara friheten för de utsatta. Ökade klyftor minskar allas frihet. För första gången på länge ökar kostnaderna för försörjningsstödet i Örebro. Den borgerliga regeringens orättvisa politik får stort genomslag i Örebro när människor utan jobb tvingas leva på socialbidrag.

Människor vill känna trygghet i vardagen. Örebro ska bli en tryggare och säkrare stad. Genom trygghetsvandringar i hela Örebro kommun hittar man sådant som boende i Örebro upplever som otryggt. Vi satsar på fler trygghetsvandringar och avsätter mer resurser för att kunna åtgärda det som uppmärksammas. Samtidigt vet vi att många kvinnor och män lever i otrygghet på ett än mer påtagligt sätt. Mäns våld mot kvinnor är ett samhällsproblem. Vi vill göra kraftfulla satsningar för att motverka mäns våld.

Alla människor ska kunna åldras i trygghet och med värdighet i hela Örebro. Bra bostäder och en bra vård och omsorg ska finnas när det behövs. Vi vet att många örebroare oroar sig för att inte få tillräcklig vård och omsorg när de blir äldre. Vi vill satsa mer på förebyggande verksamhet för att förbättra hälsan och så att äldre är friska längre. Ojämligheter i levnadsvillkor för kvinnor och män slår igenom tydligt på äldre dagar. Vi vill därför att all omsorg om de äldre i Örebro ska präglas av ett jämställdhetsperspektiv. Genom att förbättra för de äldre skapas en trygghet både för dem och för deras anhöriga.

Vi vill förbättra stödet till kvinnor och män med funktionsnedsättning, främst med inriktning på att skapa möjlighet till eget boende samt till arbete. En otillgänglig miljö är både otrygg och diskriminerande. Människor med funktionsnedsättning lever i en dubbel otrygghet. Senast 2010 ska samhället vara fullt tillgängligt för alla människor, oavsett funktionsnedsättning. Vi ser med oro på hur ambitionen i Örebro kommun kraftigt försämrats och att pengarna till ökad tillgänglighet minskat sedan högerkoalitionen tillträdde. Vi vill öka resurserna för en ökad tillgänglighet i vår stad.

Detta är våra förslag:

Renare stad ökar tryggheten

En vacker och välskött stad känns trygg. För många leder klotter och skadegörelse till en ökad otrygghet. Trots att Örebro kommun bedrivit ett framgångsrikt arbete mot klotter räcker inte resurserna till för att upprätthålla ambitionen att klottret ska bort inom 48 timmar i hela Örebro. Att snabbt få bort klottret minskar också klottrandet och spar pengar på sikt. Därför vill vi förstärka arbetet mot klotter.

Trygghetsvandringar i ett säkrare Örebro

Många människor, främst kvinnor, upplever vissa miljöer i Örebro som mindre trygga. Genom trygghetsvandringar granskas den fysiska miljön, exempelvis gångstråk och parker, gemensamt av boende, representanter från fastighetsägare och kommunen. Vi vill se fler trygghetsvandringar i Örebro och vi vill också avsätta medel för att snabbt åtgärda de brister som framkommer, exempelvis röjning av buskage. Vi avsätter pengar i budgeten för att snabbt kunna åtgärda brister som upptäcks.

Tydlig märkning på restauranger

Du ska utan risk kunna äta på café eller restaurang i Örebro. Under våren 2008 genomförde Miljökontoret i Örebro en undersökning av flera krogar och restauranger. Nio av tio fick underkänt i undersökningen. Den borgerliga regeringen har stoppat en lag som skulle tvingat restauranger att tydligt märka vid ingången till restaurangen om man klarat en undersökning eller inte. Vi vill därför att restaurangers resultat tydliggörs genom att Örebro kommun tar fram en märkning eller använder en märkning liknande den som finns i andra kommuner.

Satsa på familjecentralerna

Stödet till familjer behöver utvecklas och förbättras. Under vår tid som kommunledning satsade vi därför ordentligt för att skapa familjecentraler. Genom att samla mycket av det stöttande arbetet till familjecentraler får barn och föräldrar en trygg plats där bland annat familjegrupper, babycafé, öppen förskola, gymnastik för föräldrar, barnavårdscentral och mödravårdscentral finns samlad. Idag finns sju familjecentraler i Örebro och snart invigs en ny i Ladugårdsängen. Vi vill stärka arbetet på familjecentralerna och vill att en utredning görs var behovet av ytterligare familjecentraler är som störst.

Alla äldre ska kunna välja ett tryggt boende som passar dem

Äldre kvinnor och män vill vara trygga i att det finns en plats i en boendeform som passar just deras behov och önskemål. Långa kötider är inte acceptabla. Därför behövs det fler boenden, men också fler boendeformer.

Vi vill skapa en ny form av trygghetsboenden i Örebro, Tryggbo. Där ska det vara enklare att få plats än i dagens vårdboende. Utan stora investeringar skulle det gå att skapa 110 nya sådana platser.

Redan idag behövs fler platser i äldreboenden. I väntan på att ett nytt modernt vårdboende står klart på Ladugårdsängen 2010 behövs insatser för att öka antalet platser för äldre. Vi avsätter pengar under 2009 för att skapa fler permanenta bostäder för äldre på kommunens vårdboenden. Vi vill skapa förutsättningar för en utvecklad korttidsvård som i högre grad arbetar rehabiliterande så att exempelvis äldre som lämnar USÖ kan få vård och omsorg under en kortare tid för att sedan klara sig i hemmet.

Hembesök för alla och trygghetsjour

Det räcker inte med fler vårdplatser. Stödet till närstående (oavsett ålder, även barnen till de äldre drabbas av otryggheten) måste förbättras och kommunen bör satsa mer på både förebyggande insatser och på främjande av hälsa.

Våra tidigare förslag om hembesök till alla över 80 år genomförs under 2009, vilket vi välkomnar. Besöken måste dock utvecklas för att möta de äldres och anhörigas behov.

Vi avsätter resurser för att skapa en trygghetsjour som både äldre och deras närstående ska kunna nå via telefon dygnet runt. Ett telefonnummer ska vara en enkel väg till information, rådgivning och möjligheter till stöd. På så sätt ska de själva slippa hålla reda på när de ska vända sig till kommun, landsting eller någon annan instans. Arbetet ska göras i samverkan med landstinget.

Billig service i hemmet

Många äldre efterlyser enkla och billiga tjänster i hushållet. Vi har i flera år presenterat konkreta förslag på hur äldre ska kunna få tillgång till subventionerad service i hemmet så att de kan få hjälp med sådant som inte ingår kommunens service idag. Vi vill också öka de äldres egen möjlighet att bestämma vilken service de behöver. Den 1 maj 2009 införs subventionerad hemservice – det borde ha gjorts tidigare.

Minnesmottagning

Det finns stora behov i vården till örebroare med demenssjukdomar. En idé som förts fram av Alzheimerföreningen i Örebro län är att skapa en minnesmottagning. Där ska den som behöver lätt få kontakt med exempelvis anhörigverksamheten, demenssjuksköterskor, läkare och andra delar av landstingets primärvård. En sådan minnesmottagning finns i flera andra städer och har visat sig vara framgångsrik i att ge råd, stöd och hjälp på ett tidigt stadium. Målgruppen ska vara människor som har någon form av demenssjukdom men även dem som inte fått någon sjukdomsdiagnos men känner att de börjat få problem med sitt minne och vill ha råd kring detta.

Vi vill att kommunen, tillsammans med landstinget, utreder om det går att skapa en minnesmottagning i Örebro. Ett första steg skulle kunna vara att kommunen och landstinget gemensamt förstärker bemanningen på någon av Örebros vårdcentraler för att lära mer om hur en minnesmottagning skulle kunna fungera.

Utred stödet till äldres aktiviteter

Många föreningar och andra delar av det civila samhället organiserar aktiviteter som inte bara är bra för deltagarna. Verksamhet som skapar aktivitet innebär också att fler behåller sin hälsa och är friska längre. Dessa aktiviteter bör i högre grad underlättas och stödjas av kommunen.

En utredning kring det offentliga stödet till äldres aktiviteter ska tillsättas med representation från både föreningsliv, politik och från personalen inom vård och omsorg. Denna grupp bör få i uppdrag att skyndsamt utreda om det finns behov av ett aktivitetshus för äldre, eller en central träffpunkt och hur det i så fall kombineras med utvecklingen av lokala mötesplatser. Gruppen bör även utreda vilket kommunalt stöd som ska gå till lokalbidrag och verksamhetsstöd till seniorboenden, pensionärsföreningar och liknande.

Utveckla anhörigstödet och erbjud mer öppen dagvårdsverksamhet

Många anhöriga i Örebro, främst kvinnor, gör stora insatser för vården av sina äldre. Även om de insatserna kan kännas självklara för den som vårdar får kommunen aldrig ta det arbetet självklart. De anhörigas behov och deras betydelse ska tas på allvar av kommunen och anhöriga ska därför få stöd och hjälp. Stödet ska utformas i samverkan med anhöriga och de äldre.

Genom Anhörigcentrum har Örebro kommun ett anhörigstöd som får studiebesök från andra kommuner. Vi vill utveckla anhörigstödet så att det även vänder sig till funktionsnedsatta anhöriga. Kommunens dagvård bedrivs i en vardagsnära miljö som erbjuder aktivitet, stimulans, gemenskap och avkoppling. Vi vill att Örebro kommun ska erbjuda en mer öppen dagvårdsverksamhet anpassad för människors behov.

Äldrevård på de äldres eget språk

Att möta någon som talar samma språk som en själv skapar trygghet och personal som har kännedom för olika kulturer leder till större acceptans. Många anställda inom vård och omsorg är idag tvåspråkig, men kommunen vet inte tillräckligt om vilken kompetens den enskilde medarbetaren har.

Att vara tvåspråkig i äldrevården ska vara en merit. Därför vill vi att kommunen gör en heltäckande kartläggning av vilka språkkunskaper som finns, registrerar detta i personalregistret och matchar de äldres behov med personalens kunskaper. Tvåspråkighet bör också värderas vid exempelvis lönesättning.

Kommunen borde också bedriva mer uppsökande verksamhet och informera på olika språk om vad man kan få för hjälp som äldre. Alla äldre kan inte läsa och skriva.

Gör Örebro tillgängligt för alla

Riksdagen har satt upp målet om full tillgänglighet i Sverige senast 2010. Vid all ny- och ombyggnation ska tillgängligheten för kvinnor och män med alla former av funktionshinder särskilt beaktas, och i all verksamhet ska enkla hinder identifieras och avhjälpas.

Under den förra mandatperioden ökade vi kraftigt medlen till anpassning av kommunens lokaler och av vår offentliga miljö. Vi har fortsatt höga ambitioner och anser det självklart att i nära samverkan med handikapporganisationerna fortsätta arbetet för full tillgänglighet i Örebro. Vi vill behålla en hög nivå på medel till anpassningar, beslut om hur pengarna används ska även framöver fattas tillsammans med Kommunala handikapprådet (KHR). Under 2009 avsätter vi sammanlagt 6 miljoner mer till detta än den styrande högerkoalitionen gör.

Kommunerna är särskilt viktiga för att förverkliga målet om tillgänglighet. Därför tycker vi att Örebro kommun ska ta egna beslut i den riktningen. För bokning av möten, konferenser och internat ska det finnas en policy för tillgänglighet.

För att öka välbefinnandet för personer med funktionsnedsättning vill vi dessutom bygga ett anpassat motionsspår, en "Hälsans stig"

Ta fram en guide för bättre bemötande av personer med funktionsnedsättning

Att leva med funktionsnedsättning innebär ofta fler svårigheter än det som själva funktionsnedsättningen medför. Andra människors brist på kunskap innebär ofta att bemötandet av människor med funktionsnedsättning blir felaktigt. När detta sker i offentlig verksamhet är det både diskriminerande och kränkande.

För att förbättra bemötandet av människor med funktionsnedsättning vill vi att kommunen tar fram en bemötandeguide. Denna guide ska innehålla kortfattad fakta och information om vanliga funktionsnedsättningar, exempelvis rörelsehinder, synskador och hörselskador men även dolda funktionsnedsättningar som astma och diabetes bör tas upp. Bemötandeguiden bör ta upp hur man kan förbättra tillgängligheten, vilka hjälpmedel som finns och ger råd i mötet med personer med dessa funktionsnedsättningar.

Skapa ett Brukarstödscentrum

Många örebroare upplever svårigheter i sina kontakter med myndigheter och samhällsinstanser. Särskilt personer med funktionsnedsättning känner sig ofta illa behandlade, kontrollerade eller ifrågasatta. Vi vill att Örebro kommun tar initiativ för ett Brukarstödscentrum i länet som har till uppdrag att ge råd och stöd till personer med funktionsnedsättning och/eller deras anhöriga. På det sättet förbättras möjligheten till delaktighet för alla. Ett Brukarstödscentrum bör självklart ha teckenspråkskompetens.

Det är viktigt att lärdomarna från ett Brukarstödscentrum tas tillvara även i det fortsatta arbetet med att öka den allmänna tillgängligheten och servicen i offentliga verksamheter. Det kan exempelvis handla om att anpassa information på lätt svenska, att använda tekniken bättre eller att förbättra ljus- och ljudmiljö.

Förbättrat stöd åt personer med funktionsnedsättning

Fler personer med funktionsnedsättning borde få arbeta efter sin förmåga. Kommunen ska göra mer för att stödja personer med funktionsnedsättning till arbete. Vi vill ge ett tydligt uppdrag åt kommunen att arbeta i den riktningen, bland annat genom samordningsförbundet Finsam. Vi vill också satsa på ökad kompetens för att utveckla metoden med arbetsplaner i bostad med särskild service och daglig verksamhet

Genom ett habiliterande stöd vill vi öka den enskildes möjligheter till ett mer självständigt boende. Vi vill därför utreda om en ökad bemanning i ett antal enheter av bostad med särskild service för vuxna skulle kunna underlätta detta.

Fler boenden för personer med funktionsnedsättning

Alla kvinnor och män med funktionsnedsättning som är i behov av insatser från samhället ska få insatserna så snart som möjligt. Idag finns det en oacceptabel kösituation som drabbar enskilda. Att beslut inte kan verkställas inom rimlig tid kan dessutom leda till att kommunen får betala ”böter” (statlig sanktionsavgift). Om vi ska klara kommunens åtaganden behöver det byggas fler boenden.

Bättre samarbete för drogförebyggande arbete

Örebro kommun kan bli bättre i arbetet mot narkotika. Vi vill skapa en resurs-/kunskapsbank för metoder för det förebyggande arbetet. ÖCAD, Örebro centrum för alkohol och drogprevention, ska samla förebyggande resurser under ett tak. På det sättet kan resurser från polis, kommun, landsting, frivilligorganisationer och universitetet samordnas. Centrumet svarar för insamling av fakta och statistik runt den drogpolitiska handlingsplanen.

Bättre stöd till våldsutsatta och missbrukande kvinnor

Våld mot kvinnor är utbrett i vårt samhälle och förekommer i alla samhällsgrupper. Också missbrukande kvinnor finns i alla samhällsgrupper. För att nå missbrukande kvinnor krävs riktade insatser. Kvinnojourerna, som har stor kunskap om våld i nära relationer, tar inte emot kvinnor med missbruksproblem. På härbärgen och boenden för missbrukare samt i behandling behöver kunskapen om sexualiserat våld förbättras. Mäns våld mot kvinnor är ett kvinnofridsbrott och ska inte ses som en del av missbruket. Det är viktigt att kvinnorna får hjälp oavsett sitt missbruk.

Utveckling och uppföljning för människor med dubbeldiagnos

Personer som både är missbrukare och har en psykisk diagnos är särskilt utsatta. Kommunens insatser för dem måste utvecklas och följas upp bättre.

CM-teamet (CM står för Case Management) startades för att verka för en sammanhållen behandlingsinsats, där olika aktörer samverkar för bästa möjliga livskvalitet för personer med dubbeldiagnos. Dessa personer har både psykiatriska problem och missbruksproblem, och är en särskilt utsatt grupp. Därför måste arbetet med att utveckla stödformer för dessa ständigt fortsätta inom verksamheten. Vi vill att CM-teamets arbete utvecklas och används som förebild även i andra liknande kommunala verksamheter.

Utveckla stödet till Tjejjouren

Tjejjourer finns i huvudsak till för att stödja och stärka och skapa en fristad för unga tjejer. De allra flesta tjejjourer har en jourtelefon dit alla tjejer är välkomna att ringa för stöd och råd. Dessutom är de ute i skolor och informerar om mäns våld mot kvinnor, sexuella övergrepp och våldtäkt. De arbetar också med tjejgrupper och jourmail. Vi vill öka stödet till tjejjouren i Örebro för deras fortsatta arbete.

Örebro kan bli den mest hbt-vänliga kommunen i landet

Alla homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer) ska ha rätt att leva öppet och bli respekterade för den de är. Tyvärr är det inte så idag. Många upplever att bemötandet från kommunens stödjande personal blivit sämre på senare år. Därför vill vi att Örebro kommun erbjuder utbildning till all stödjande personal (särskilt på det sociala området, exempelvis kuratorer, socialsekreterare med flera) i korrekt bemötande av hbt-personer. Dessutom bör en mer aktiv dialog inledas med exempelvis RFSL och andra organisationer med målet att Örebro kommun ska bli Sveriges mest hbt-vänliga kommun.

Idrotten och föreningslivet påverkar såväl unga som gamla, kvinnor och män och de normer som finns i samhället. Allas möjlighet att delta är ett av föreningslivets mål. Alla föreningar har ett ansvar för sina värderingar och sin kultur. Det innebär att exempelvis idrotten inte enbart handlar om idrott utan också om demokrati, folkbildning och jämställdhet. Att inkludera alla, oavsett sexuell läggning, är en viktig uppgift för föreningslivet. Vi vill därför att kommunen inleder diskussioner med idrottsrörelsen och föreningslivet i Örebro om hur detta arbete kan utvecklas.

Trafiksäkerhet

I Örebro kommun sker varje år flera hundra trafikolyckor med oskyddade trafikanter inblandade. Särskilt oroande är de många skadade cyklisterna. Människors beteende i trafiken grundläggs i tidig ålder. Örebro kommun bör ge alla barn och ungdomar inom förskola, grundskola och gymnasieskola en obligatorisk trafiksäkerhetsutbildning anpassad efter deras ålder och mognad.

I många trafikolyckor, även med cykel och moped, är alkohol inblandat. Det är viktigt att Örebro kommun fortsätter att vara aktiva i arbetet för en drogfri trafik. Även hur fort människor kör påverkar säkerheten. Som ett led i att öka tillgängligheten och säkerheten för cyklister och fotgängare vill vi verka för att 30 kilometer i timmen ska gälla som bashastighet i tätorterna.

Mopeder har återigen blivit populära, särskilt bland ungdomar. Idag är det förbjudet att köra så kallade EU-mopeder på gång- och cykelbanor. Detta förbud gäller inte övriga klass II-mopeder. På många gång- och cykelbanor, särskilt i våra bostadsområden, upplevs mopederna som störande och innebär en olycksrisk. Vi vill att mopedåkning förbjuds på särskilt utsatta sträckor.

Våra satsningar för trygghet i vardagen

(urval)

	<u>Nytt i driftsbudget</u>	<u>Investeringar</u>
Förstärkningar i äldrevården	5 miljoner kronor	
Förstärkt missbruksvård	3 miljoner kronor	
Trygga örebroare (trygghetsjour och utbyggd tjejjour)	1,5 miljoner kronor	
Ett tryggare Örebro att röra sig i	0,5 miljoner kronor	
Åtgärder efter trygghetsvandringar		0,6 miljoner kronor
Förbättrad tillgänglighet		7 miljoner kronor

Livskvalitet i ett Örebro som växer

Livskvalitet är många olika delar. En bra miljö är avgörande för oss alla och det ska vara lätt att leva miljövänligt i Örebro. Det måste vara lätt att resa med kollektivtrafiken och att dra sitt strå till stacken med sopsortering och energibesparingar. Livskvalitet är också att kunna utvecklas och njuta av en bra fritid. Idrott och kultur spelar en stor roll för en bättre folkhälsa. Det är viktigt att både nybörjare och erfarna får plats i Örebros kultur- och idrottsliv.

Allt fler människor och företag är intresserade av Örebro. Här finns mycket av den kvalitet de söker i livet. Detta leder till både fler jobb och fler spännande möten. Men det ställer också krav på att det finns bra bostäder och en bra infrastruktur, något Örebro har goda förutsättningar för.

Detta är våra förslag:

Utveckla ett starkt ÖBO

Vare sig du är student, nybliven förälder eller senior behöver du en bra bostad. Ett starkt bostadsföretag ägt av kommunen håller hyrorna på rimliga nivåer. Vi vet att Örebrobostäder (ÖBO) är viktigt för hela Örebro. Därför vill vi utveckla ÖBO för ett bra boende för alla och minska klyftorna genom en aktiv bostadspolitik. Den vinst ÖBO eventuellt gör ska främst gå tillbaka till hyresgästerna genom ökad boendekvalitet.

Den styrande högerkoalitionen i Örebro vill sälja mellan 1000 och 1500 ÖBO-lägenheter och öka avkastningskravet på ÖBO (att kommunen kräver större vinst i ÖBO). Det är typisk borgerlig politik, som de flesta örebroare säger nej till. Vi vill att ÖBO skapar nya hyresrätter där villor och bostadsrätter idag dominerar. Vi vill ha ett blandat boende i hela Örebro.

Utveckla Väster

De västra stadsdelarna har stora möjligheter och stora utmaningar. Det finns stora klyftor i Örebro. Vi måste ta dessa på allvar och aktivt motverka dem. Särskilt viktigt är det på Väster. Vi vill bryta boendesegregationen genom att öppna bostadsområden för olika typer av bostäder och vi vill binda samman olika stadsdelar och grönområden och skapa nya förutsättningar för arbeten genom nya företagsetableringar mellan Oxhagen och motorvägen. Vi vill öka attraktiviteten på Väster genom en ny stadsdelspark mellan Oxhagen och Varberga. Samtliga förslag som vi presenterar är i linje med de förslag som diskuterats av och med de boende i de stora stadsdelarna på Väster. Vi avsätter sammanlagt 9,3 miljoner kronor på att utveckla Väster.

Rusta upp Köpmangatan

Kommunen måste fortsätta utveckla city. City är alla örebroares. Här kan människor träffas, handla och njuta av vår vackra stadskärna. Vi har tidigare lagt flera förslag för att exempelvis lösa parkeringsproblemen. Stortorget kommer till slut få en välbehövlig upprustning, renovering och omgestaltning, trots att kommunledningen tidigare bromsat investeringar i centrum. Men det räcker inte! Ett av Örebro viktigaste stråk genom Örebro, Köpmangatan, behöver ett lyft. Det skulle gynna både besökare och handeln i city.

Fler parkeringar i city

Vår ambition är att Örebro ska växa och utvecklas. Som en del i det är det naturligt att de sista tomma tomterna i Örebro bebyggs. Centrala tomter i Örebro är och ska vara värdefulla för att användas till parkeringar. Örebro behöver fler attraktiva och effektiva butikslokaler i centrum för att inte balansen mellan externhandel och centrumhandeln ska rubbas. Men samtidigt behövs fler parkeringsplatser i city. Dessutom vill vi att kommunen, tillsammans med ÖBO, frigör fler parkeringsplatser i Södergaraget och i Oscariagaraget och att parkeringsavgifterna förändras (tidsbegränsad parkering bör införas på strategiska platser) och utvecklar planerna på att skapa fler parkeringar vid Södra station. Vi vill dessutom att kommunen utreder förutsättningarna för ett kommunalt parkeringsbolag som skulle kunna vara en del i arbetet med exempelvis nya parkeringslösningar under mark.

Konst och kultur skapar livskvalitet – 1 procent till konst

Konst och kultur möter ett behov av spänning och attraktivitet hos människor i Örebro. De senaste åren har vi verkat för fler offentliga konstverk. Både i centrum och utanför centrum. Konstverk som vi har åsikter om och som påverkar oss.

När nya områden exploateras är det självklart att markförsäljningen ska finansiera infrastruktur i form av ledningar, gator, planteringar och gång- och cykelvägar. Offentlig konst borde vara en lika naturlig infrastruktur som all hård infrastruktur. Genom att utöka enprocentregeln till att även gälla kommunala markförsäljningar skulle vi kunna finansiera mer offentlig konst i Örebro.

Fler bänkar att sitta på – och att titta på

Örebro city är en mötesplats för att umgås. Men det behövs fler inbjudande platser att sitta på – även utanför restaurangmiljön. Det behövs helt enkelt fler bänkar och platser för vila, speciellt kring Slottet och Svartån där många människor rör sig på sommaren. Om bänkarna dessutom görs till konstnärlig utsmyckning bidrar de även till att försköna stadsmiljön!

Vi vill att kommunen undersöker om det finns lokala konstnärer som är intresserade av att designa sittgrupper eller parkbänkar för trottoarerna i city. Det kan bidra till att sätta Örebro på kartan och skapar en konstpromenad bestående av praktiska och inbjudande sittmöjligheter.

Bättre mat – för miljön och hälsan

Måltiden och maten är en viktig del i människors vardag. Hur och vad vi äter påverkar både vår egen hälsa och vår omvärld. Idag ser vi att hotet mot vårt klimat ökar och att kött – och animalieproduktionen har sin del i det. Vi vet också att många mår bättre av att äta mindre rött kött. Vi vill att Örebro kommun tar initiativ till att öka andelen vegetarisk mat i våra förskolor, skolor och i äldreomsorgen och att andelen lokalt och ekologiskt producerade livsmedel ökar. Vi måste också ta ett ansvar för att vår konsumtion bidrar till minskade klyftor i världen. Vi vill att Örebro kommun i samverkan med det civila samhället fördjupar arbetet med rättvisemärkta produkter.

Många människor vill kunna odla där de bor. Det är positivt. Vi vill att Örebro kommun och ÖBO bidrar till att skapa fler kolonilotter.

Erbjud klimatrådgivning åt örebroarna

Örebro kommun måste arbeta för ökad kunskap om och med att förändra attityder i miljöfrågorna. Det handlar om att alla måste göra sitt och ta ett eget ansvar om vi ska kunna minska vår klimatpåverkan. Därför ska alla örebroare som önskar det erbjudas en klimatrådgivning för att lättare kunna ställa om till hållbar lågenergi- och ekologisk konsumtion. Arbetet bör ske i samverkan med bildningsförbunden och rådgivningen bör även vara tillgänglig där människor är.

Mobil återvinningscentral

Många örebroare, särskilt de i flerfamiljshus och utan bil, tycker det är svårt och krångligt att lämna grovsopor. Kommunen har tagit bort grovsophämtningen. Örebroarnas vilja att göra insatser för vår miljö och återvinning måste kommunen bejaka. Därför ska det bli lättare att återvinna. Vi vill att Örebro kommun ska erbjuda mobila återvinningscentraler.

Minska elförbrukningen

Örebro kommun ska minska Örebros klimatpåverkan genom att minska energiförbrukningen. Trafiken och fastigheterna står idag för huvuddelen av vår energiförbrukning. Vi vet att det går att spara mycket energi i fastigheter utan att det kostar pengar. Det visar bland annat erfarenheterna från EPC-projektet som pågått i Örebro kommun och som går mot sitt slut under sommaren 2008. Nästa stora utmaning är att minska elanvändningen: Örebro kommun har många lokaler som är uppvärmda med direktverkande el. Det kostar cirka 30 miljoner kronor att konvertera bort 3,3 GWh el (med en pay-off tid på cirka 20 år, utan hänsyn till räntekostnader). Det skulle minska kommunen koldioxidutsläpp med cirka 2000 ton per år.

Säkra dricksvattenförsörjningen i Örebro

Det största hotet mot Örebros dricksvatten finns där E18 och E20 genomkorsar vårt vattenskyddsområde. Motorvägarna har idag ett obefintligt skydd, tusentals och åter tusentals tunga lastbilar och personbilar är ett hot mot vårt dricksvatten. Därför vill vi avsätta pengar för ett utökat skydd kring motorvägarna. Dessutom krävs en långsiktig lösning för Örebros dricksvattenförsörjning. En ledning till Vättern är en sådan långsiktig möjlighet.

Enklare att ta sig till och från Örebro

Människor måste kunna ta sig fram i hela Örebro. Kollektivtrafiken till orterna runt Örebro och kommunerna runt Örebro kommun måste förbättras. Närtrafikprojektet i Östernärke är klart att sätta igång och vi vill starta motsvarande trafik i Glanshammar och Tysslinge. Utmaningen är att göra det så attraktivt som möjligt att åka kollektivt istället för att åka i egen bil.

Bättre vägar och fastighetsunderhåll

De flesta örebroare har, vare sig man går, cyklar eller åker bil, stött på många gator med hål och sprickor. Om vi menar allvar med att vara en cykelstad och transportstad måste vi göra något åt det eftersatta underhållet. Under år med sämre ekonomi är det väg- och fastighetsunderhållet som blir eftersatt men det måste innebära att man under år med god ekonomi satsar extra. Örebro kommun gör stora överskott. Vi vill använda en mindre del av det överskottet för att förstärka kommunens vägnät och öka fastighetsunderhållet.

Ökat stöd till nyföretagande

Örebro kommun ska öka sitt stöd till nya företag. Det finns idag ett stöd för den som funderar på att starta företag, men efter att företaget startats är stödet i det närmaste obefintligt. Genom

att stödja nystartade företag under de första åren ökar vi möjligheter att företagen överlever och minskar tröskeln för att starta företag. Det finns redan idag ett färdigt projekt framtaget i samarbete med Startcentrum för att stödja små nystartade företag.

Etableringsjobb skapar förutsättningar för egen försörjning

Ungdomar och utrikesfödda tillhör de som har det svårast att ta sig in på arbetsmarknaden. Dessa människor har oftare försörjningsstöd och har av olika skäl svårt att få tillgång till arbetsmarknadspolitiska insatser. Det är viktigt att öka anställningsbarheten bland de som har svårt på arbetsmarknaden och därmed ge förutsättningar för egen försörjning. Vi vill att alla ska ha möjlighet till ett arbete med en lön som går att leva på. För att ge dessa grupper vägledning, kompetenshöjning och aktiv jobbmatchning så bör kommunen satsa på något som kallas Etableringsjobb. Tidigare erfarenheter från satsningarna på utvecklingsjobb visar att nästan hälften av de som slutat sitt utvecklingsjobb har gått ut i egen försörjning. Dessa mycket goda resultat gör att vi nu föreslår en utveckling och skapar Etableringsjobb för 150 ungdomar och utrikesfödda.

Öka andelen med utländsk bakgrund

Människor med olika bakgrund och erfarenhet är en tillgång i arbetslivet. Därför vill vi öka mångfalden i Örebro kommun genom att under kommande år anställa större andel personer med utländsk bakgrund så att andelen minst motsvarar andelen i befolkningen. Detta förbättrar kvaliteten i den kommunala verksamheten, eftersom det exempelvis ökar möjligheten för barn och unga att få stöd på sitt hemspråk och för äldre att få vård och service av människor med samma bakgrund som de själva har.

Aktiv fritid och människors engagemang

Unga och gamla, kvinnor och män – det är många som engagerar sig för att öka livskvalitet för sig själva och medborgarna i Örebro kommun. Ett omfattande engagemang sker inom det organiserade föreningslivet, men även på andra sätt. Människors drivkrafter och vilja att bidra till samhällets utveckling är en ovärderlig resurs som kommunen på olika sätt kan stödja och ta tillvara. Kultur- och föreningslivet i Örebro kommun har stor betydelse för att stimulera människors kreativitet, demokrati och delaktighet. Örebro kommun ska tända eldsjälur, inte få dem att slockna i byråkrati. Vi vill fortsätta att förenkla stödet till föreningar, exempelvis genom modellen "ung peng" där besked om små bidrag hanteras snabbt.

Fräschare omklädningsrum

Omklädningsrummen på Trängen är fortfarande undermåliga. De behöver rustas upp och kanske byggas om. Den nedprioritering kommunledningen gjort drabbar stora barn- och ungdomsverksamheter på Trängens IP och hela Väster. Därför bör omklädningsrummen snarast rustas och en långsiktig plan för Trängens IP utarbetas. Vi vill även rusta omklädningsrummen på Grenadjärvallen.

Sätt tak och väggar över isbanan i Vivalla

Behovet av fler ishallar är stort. Fler barn och ungdomar vill spela hockey – både tjejer och killar. Detsamma gäller konståkning och andra idrottssporter. Att sätta tak över isbanan i Vivalla ökar möjligheten att använda isbanan och minskar energiförbrukningen. En ishall i Vivalla skulle också kunna vara till stor glädje för alla boende i närområdet för rekreation och motion.

Ta fram en vision för Kilsbergen

I stället för att rea ut Storstenshöjden, som högerkoalitionen gjort, vill vi ta tillvara Kilsbergen och den utvecklingspotential som finns bland föreningar, boende och besökare. Örebro kommun ska snarast ta initiativ till att samla intressenter för att utveckla Kilsbergen som rekreativ område, besöksmål och upptäcktsplats för fler och nya grupper, inte minst barn och ungdomar. Vi vill att allmänhet, föreningsliv, företag, skolor bjuds in att delta i ett öppet och framtidsinriktat strategiarbete – "Visioner för Kilsbergen". Vi skulle kunna lyfta Kilsbergen på samma sätt som gjorts med Åstaden.

En ny spontanidrottsarena varje år

Vi vet att barn och ungdomar som rör sig mår bättre. Samtidigt ser vi både hur engagemanget i idrottsföreningar är väldigt olika i olika grupper och hur möjligheterna till spontanidrott minskar när allt fler anläggningar bokas upp. Den första spontanidrottsarenan i Vivalla är redan invigd och vi vill bygga en ny spontanidrottsarena om året under hela den här mandatperioden.

Orebro.se som en arena för örebroarnas inflytande

I förnyelsen av demokratin och delaktigheten kommer internet spela en central roll. Där finns nya möjligheter till dialog och kommunikation. Vi vill att Örebro kommun vågar tänka nytt på detta område. Hitintills har arbetet med webblösningar i kommunen mestadels varit inriktat på förvaltning och byråkrati. Vi vill att mer ska handla om medborgarnas delaktighet. Därför vill vi att Örebro kommun utvecklar webbplatsen så att den ger medborgarna möjlighet att delta i kommunens processer och beslut, exempelvis genom att lyfta fram fler förslag innan beslut har fattats.

Våra satsningar för livskvalitet i ett Örebro som växer

(urval)

	<u>Nytt i driftsbudget</u>	<u>Investeringar</u>
Förstärkt kollektivtrafik utanför stadstrafiken	2 miljoner kronor	
Stöd till nystartade företag	1 miljon kronor	
Kilsbergen	1 miljon kronor	
Upprustning av omklädningsrum		3,2 miljoner kronor
Nya spontanidrottsplatser		3 miljoner kronor
Ishall i Vivalla		4 miljoner kronor
Köpmangatan		2,4 miljoner kronor
Ökad attraktivitet på Väster:		
förbindelse Varberga-Oxhagen		2 miljoner kronor
stadspark på väster, inkl fotbollsplan		6 miljoner kronor
hållbar stadsdelsutveckling		1,3 miljoner kronor
Vattenskyddsåtgärder		5 miljoner kronor
Öppnande av Skebäcksbron		1 miljon kronor
Minskad elförbrukning		10 miljoner kronor
Mobil återvinningscentral		2 miljoner kronor

INVESTERINGSBUDGET 2009

	Från 08	Budget 09	Summa 09	Högern 09	Skillnad
SKATTEFINANSIERAD VERKSAMHET	80 876	299 969	380 845	317 245	63 600
Fastighetsinvesteringar	38 950	124 145	163 095	126 295	36 800
Fastighetstekniska åtgärder	400	29 600	30 000	30 000	
Elinstallationer	400	-400			
Oredovisat		30 000	30 000	30 000	
Ny- och ombyggnad av verksamhetslokaler	38 550	94 545	133 095	96 295	36 800
Social välfärd	10 000	10 000	20 000	20 000	
Vård och Omsorg, Nytt boende	10 000	-10 000			
Oredovisat		20 000	20 000	20 000	
Barn och utbildning	18 500	70 600	89 100	61 000	28 100
Näsby, Ny förskola, 80 barn	2 000	5 000	7 000	7 000	
Rynningeåsen, Ny förskola, 3 avdelningar	6 000	-3 000	3 000	3 000	
Utdömd förskola, , Glanshammar, Ringblomman		6 000	6 000	6 000	
Almby Södra inkl förskoleanpassningar		2 700	2 700	2 700	
Ny förskola, Lindhult		18 000	18 000	18 000	
Lekplatser på förskolor	2 300		2 300		2 300
Odenskolan, Skolgård	250	250	500	500	
Lillåns Södra, Fotbollsplan/Skolgård	350	-350			
Upprustning av Lillåns skola (25 mkr 2010)	5 000	20 000	25 000	200	24 800
Upprustning av Vintrosa skola (15 mkr 2010)		1 000	1 000		1 000
Lokalanpassning, Väster		2 000	2 000	2 000	
Träningskola, Eklunda utdömd		3 000	3 000	3 000	
Profilklass, Hörselskadade/Döva		1 500	1 500	1 500	
Skolgårdar		3 000	3 000	3 000	
Gymnasieskolan	1 900	-1 900			
Kvinnerstaskolan		8 200	8 200	8 200	
Särskolan	700	-700			
Myndighetskrav		2 000	2 000	2 000	
Ospecificerad pott		7 500	7 500	7 500	
Oredovisat		-3 600	-3 600	-3 600	
Samhällsbyggnad	10 050	13 945	23 995	15 295	8 700
Omlädningsrum, Grenadjärvalen och Trängen	4 000		4 000	800	3 200
Spontanidrottsplats (En ny varje år)	2 000	1 000	3 000	1 500	1 500
Omlädningsrum, Pettersbergs bollhall	1 000	-1 000			
Byte av golv, Eyrabadets bollhall	600	-600			
Reception, Brickebacksbadet	600	-600			
Mobil läktare	250	-250			
Upprustning motionsspår	100	650	750	750	
Wadköpings friluftsteater	1 500	-1 500			
Växthus, Karlslund		4 000	4 000	4 000	
Karlslunds motionscentral		1 000	1 000	1 000	
Kilsbergen		2 000	2 000	2 000	
Kilsbergsvallen		5 000	5 000	5 000	
Lögardammen		200	200	200	
Personalutrymme, Tegnerlunden alt Hagalund		500	500	500	
Motionsspår Tysslinge		45	45	45	
Tak och tre väggar över isbanan i Vivalla		4 000	4 000		4 000
Övrigt/Ospecificerad pott		5 200	5 200	5 200	
Oredovisat		-5 700	-5 700	-5 700	

INVESTERINGSBUDGET 2009

	Från 08	Budget 09	Summa 09	Högern 09	Skillnad
Trafik och miljöinvesteringar	41 926	67 174	109 100	82 300	26 800
Ett hållbart trafiksystem	8 350	12 150	20 500	19 000	1 500
Gångstråk, Gustavsvik-Södercity	700	-700			
Fler och bättre cykelparkeringar	400	-400			
GC-vägar		9 000	9 000	9 000	
Förbättrad belysning	250	-250			
Södra station, långfärdsbussar	1 500		1 500		1 500
Åtgärder för att utveckla kollektivtrafiken	5 500	4 500	10 000	10 000	
Trafikreglering och miljö	-100	6 650	6 550	6 550	
Projektering	-100	100			
Oredovisat		6 550	6 550	6 550	
Stadsmiljöåtgärder/Stadsliv	11 926	12 874	24 800	21 800	3 000
Åtgärder i centrum		1 800	1 800	1 800	
Trygghet och bättre utformad belysning i staden	1 100	-1 100			
Köpmangatan	2 400		2 400		2 400
Storgatan	4 426	-4 426			
Järntorget	4 000	-4 000			
Stadens torg		20 000	20 000	20 000	
Åtgärder i anslutning till trygghetsvandringar		600	600		600
Åtgärder för ökad attraktivitet på väster	7 300	2 000	9 300		9 300
Förbindels Varbergagatan-Tornfalksgatan	2 000		2 000		2 000
Stadspark på väster, etapp 1,2 och 3 inkl fotbollsplan	4 000	2 000	6 000		6 000
Hållbar stadsdelutveckling	1 300		1 300		1 300
Natur, miljö, park och vatten	8 250	15 400	23 650	17 650	6 000
Miljö- och naturvårdsåtgärder	-1 000	4 500	3 500	3 500	
Mindre LOD-åtgärder	50	100	150	150	
Vattenplanen		1 000	1 000	1 000	
Flytt av skjutbana	1 000	-1 000			
LOD-damm, Boglundsängen	3 000	4 500	7 500	7 500	
Vattenskyddsåtgärder längs Svartå samt E18/E20	3 000	2 000	5 000	1 000	4 000
Parker	200	800	1 000	1 000	
Trädplanteringar		1 000	1 000	1 000	
Lekplatser	2 000	2 500	4 500	2 500	2 000
Åstaden och Lilla Å-promenaden	-200	1 500	1 300	1 300	
Åstaden		1 300	1 300	1 300	
GC-bro över Svartån vid Naturens hus	-700	700			
Lilla Å-promenaden	500	-500			
Örebro växer	1 200	13 000	14 200	13 200	1 000
Gustavsviksbron		11 000	11 000	11 000	
Järnvägspassage, Lillån	200	2 000	2 200	2 200	
Skebäcksbrons öppnande	1 000		1 000		1 000
Övrigt	5 200	3 600	8 800	2 800	6 000
Tillgänglighetsåtgärder	5 000	2 000	7 000		7 000
Information- och medborgarkontakter	200	-200			
Övrigt		1 800	1 800	2 800	-1 000

INVESTERINGSBUDGET 2009

	Från 08	Budget 09	Summa 09	Högern 09	Skillnad
Inventarier		108 650	108 650	108 650	
PN Barn och utbildning		20 000	20 000	20 000	
PN Social välfärd		15 000	15 000	15 000	
PN Samhällsbyggnad		4 000	4 000	4 000	
Fordon		30 000	30 000	30 000	
IT		6 000	6 000	6 000	
Centralt inköp av skrivare och kopiatorer		20 000	20 000	20 000	
Licensköp, Microsoft office		10 000	10 000	10 000	
Konstnärlig utsmyckning		1 150	1 150	1 150	
Vuxam		1 000	1 000	1 000	
Kommunstyrelsen		1 500	1 500	1 500	
SJÄLVFINANSIERADE INVESTERINGAR	10 000	30 000	40 000	14 000	26 000
Förvärv av mark		10 000	10 000	10 000	
Projekt för att minska direkteluppvärmning	10 000		10 000		10 000
Friköp av leasade paviljonger		4 000	4 000	4 000	
Kraftverk Karlslund		16 000	16 000		16 000
AVGIFTSFINANSIERAD VERKSAMHET	2 000	78 400	80 400	78 400	2 000
VA		69 700	69 700	69 700	
Biogas		3 700	3 700	3 700	
Mobil återvinningscentral	2 000		2 000		2 000
Inventarier och fordon till VA och avfall		5 000	5 000	5 000	
TOTALT	92 876	408 369	501 245	409 645	91 600